

ZAGRANICZNE SYSTEMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO



PRAKTYCZNY PRZEWODNIK PO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA

MATERIAŁ INFORMACYJNY OPRACOWANY PRZEZ
PION UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA – ENIC-NARIC POLSKA



NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Warszawa, 2019 r.

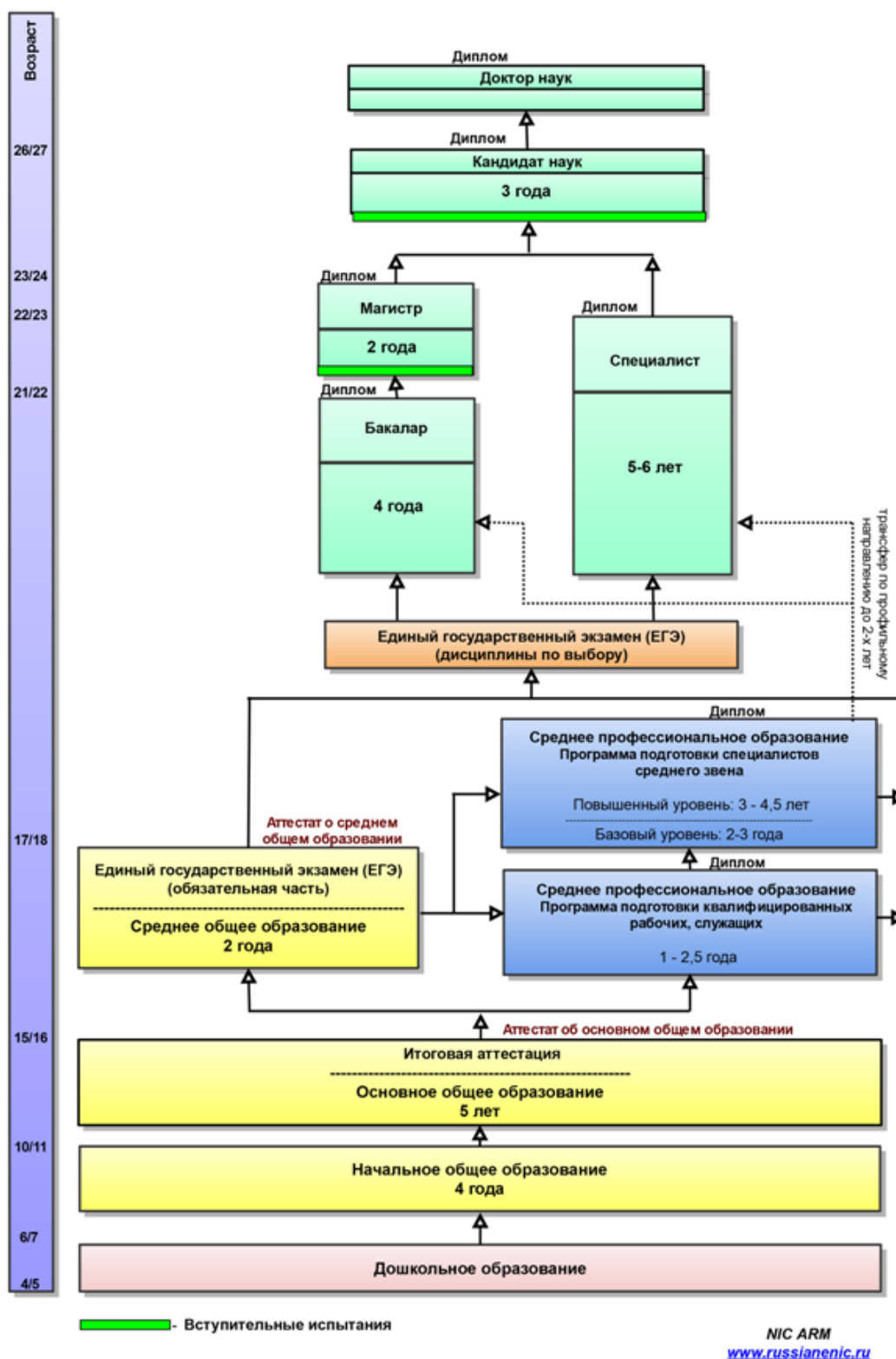
Niniejsze opracowanie zawiera następujące elementy:

- 1) diagram obrazujący system edukacji Federacji Rosyjskiej;
- 2) wykaz dokumentów dających w Rosji prawo do podjęcia studiów wyższych pierwszego stopnia lub jednolitych studiów wyższych;
- 3) opis studiów pierwszego stopnia – wraz z nazwami uzyskiwanych dyplomów i postawami prawnymi do ich uznania w Polsce;
- 4) opis studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów wyższych – wraz z nazwami uzyskiwanych dyplomów i postawami prawnymi do ich uznania w Polsce;
- 5) informacje dotyczące studiów trzeciego stopnia oraz niższego stopnia naukowego *Kandydata nauk* – wraz z podstawą prawną do jego uznania w Polsce;
- 6) informacje dotyczące wyższego stopnia naukowego *Doktora nauk* – wraz z podstawą prawną do jego uznania w Polsce;
- 7) informacje dotyczące tytułu naukowego *Profesora i Docenta* – wraz z postawami prawnymi do ich uznania w Polsce;
- 8) listę uznanych uczelni funkcjonujących w systemie szkolnictwa wyższego Federacji Rosyjskiej;
- 9) wzory rosyjskich dyplomów;
- 10) tabele ewaluacyjne – zawierające zestawienie rosyjskich dyplomów oraz uprawnień, jakie dają one w Polsce.

Noty prawne

1. Opracowanie udostępnione jest na licencji [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International \(CC BY-NC-ND 4.0 International\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
2. Informacje zawarte w opracowaniu służą wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym i nie stanowią źródła prawa, urzędowej interpretacji przepisów prawa, a także nie są oficjalnym stanowiskiem właściwych organów lub władz.

System edukacji Federacji Rosyjskiej – diagram



Źródło: <http://www.russianenic.ru/>

Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów wyższych pierwszego stopnia lub jednolitych studiów wyższych

Świadectwa o uzyskaniu wykształcenia średniego, świadectwa o uzyskaniu wykształcenia średniego, świadectwo ukończenia średniej szkoły-zawodowo-technicznej, świadectwa ukończenia średniej szkoły zawodowej, wydane w Federacji Rosyjskiej do dnia 25 września 2005 r., są uznawane za równoważne z polskim świadectwem dojrzałości na podstawie umów międzynarodowych, tj.:

- Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 36 poz. 133);
- Porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisanego w Warszawie w dniu 10 maja 1974 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 i 15);
- Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni naukowych i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze w dniu 7 czerwca 1972 roku (Dz. U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28 i 29).

Dokumenty uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia i studia jednolite, wydane w Federacji Rosyjskiej **od 25 września 2005 r.**, uznawane są w Polsce w drodze decyzji kuratora oświaty, zgodnie z zapisami art. 93 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2018 poz. 1457).

JeGE (ЕГЭ) – Jednolity Egzamin Państwowy

W Federacji Rosyjskiej uczniowie kończący szkołę średnią zdają *Jednolity Egzamin Państwowy* (JeGE), na który składają się **dwa egzaminy obowiązkowe: z języka rosyjskiego i matematyki**. Do zdawania JeGE dopuszczeni są uczniowie, którzy otrzymali pozytywne oceny końcowe ze **wszystkich przewidzianych programem szkoły średniej przedmiotów**. Dopuszczenie do zdawania egzaminu z **języka rosyjskiego** uwarunkowane jest dodatkowo zaliczeniem przez ucznia pracy końcowej. Zaliczenie odbywa się tradycyjnie w grudniu danego roku szkolnego.

Uczniowie, którzy pomyślnie zdali egzaminy z przedmiotów obowiązkowych (*matematyka i język rosyjski*), otrzymują **świadectwo o pełnym średnim wykształceniu (аттестат о среднем общем образовании)**. Na świadectwie - niezależnie od wyników JeGE - wpisywana jest również średnia arytmetyczna ocen z uzyskanych w ciągu ostatnich dwóch lat nauki przedmiotów.

W ramach JeGE uczniowie mogą zdawać dowolną liczbę dodatkowych egzaminów, jednak ich wyniki nie mają wpływu na otrzymanie **atestatu o pełnym średnim wykształceniu** (jeżeli zaliczyli pozytywne egzaminy z przedmiotów obowiązkowych). Procent wymagany do zaliczenia egzaminów JeGE określany jest przez *Rosobrnadzor* - instytucję podległą Ministerstwu Edukacji i Nauki FR.

Świadectwo o pełnym średnim wykształceniu jest **oficjalnym dokumentem uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe w FR**.

Natomiast od 2009 roku w przeważającej większości rosyjskich uczelni przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o wyniki JeGE. Lista wymaganych dla danego kierunku egzaminów określana jest przez Ministerstwo Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej. Ministerstwo określa też listę uczelni, które mogą przeprowadzać **dodatkowe egzaminy wstępne**.

Studia pierwszego stopnia

Studia pierwszego stopnia trwają w Federacji Rosyjskiej 4 lata i kończą się uzyskaniem dyplomu *Bakalawra (Бакалавр)*. Dyplom ten daje prawo do wstępu na studia drugiego stopnia w Federacji Rosyjskiej.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) uzyskany w Federacji Rosyjskiej dyplom ukończenia studiów, dający w tym kraju prawo do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, uprawnia w Polsce do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia.

UWAGA: Zgodnie z art. 160 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, przyjęcie na studia podyplomowe osoby posiadającej dyplom *Bakalawra* możliwe jest wyłącznie po określeniu jego polskiego odpowiednika w drodze nostryfikacji.

Stwierdzenie równoważności dyplomu *Bakalawra* z jego polskim odpowiednikiem jest możliwe w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie (Dz. U. poz. 1881).

Studia drugiego stopnia i studia jednolite

Studia drugiego stopnia trwają w Federacji Rosyjskiej w trybie dziennym 2 lata i kończą się uzyskaniem dyplomu *Magistra (Магистр)*. Studia jednolite trwają w trybie dziennym 5-6 lat i kończą się uzyskaniem dyplomu *Specjalisty (Специалист)*. Oba dyplomy dają w Federacji Rosyjskiej prawo do wstępu na studia doktoranckie (tzw. aspirantura) i uzyskania stopnia *Kandydata nauk (Кандидат наук)*.

Stwierdzenie równoważności dyplomów *Specjalisty i Magistra* wydanych **do dnia 25 września 2005 r.** z ich polskimi odpowiednikami, następuje na podstawie umów dwustronnych, tj.:

- Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 36 poz. 133);
- Porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisanego w Warszawie w dniu 10 maja 1974 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 i 15);
- Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni naukowych i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze w dniu 7 czerwca 1972 roku (Dz. U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28 i 29).

Stwierdzenie równoważności dyplomów *Specjalisty i Magistra* wydanych **po 25 września 2005 r.** z ich polskimi odpowiednikami, jest możliwe w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie (Dz. U. poz. 1881).

UWAGA: Stwierdzenie równoważności dyplomów *lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, lekarza weterynarii i architekta* – **niezależnie od daty ich wydania** – możliwe jest jedynie po przeprowadzeniu nostryfikacji.

W stosunku do dyplomów wydanych **od dnia 25 września 2005 r., do celów dalszego kształcenia** stosuje się zapis art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) stanowi, że jeżeli dyplom potwierdzający ukończenie studiów za granicą daje prawo do ubiegania się o nadanie stopnia doktora w państwie, w którego systemie szkolnictwa wyższego działa uczelnia, która go wydała, uprawnia on w Rzeczypospolitej Polskiej do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia lub do ubiegania się o nadanie stopnia doktora.

UWAGA: Zgodnie z art. 160 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, możliwość przyjęcia na studia podyplomowe w Polsce uzależniona jest od posiadania polskiego odpowiednika rosyjskiego dyplomu określonego na podstawie umów międzynarodowych lub w drodze nostryfikacji.

Wydawane w Federacji Rosyjskiej dyplomy *o dokształceniu zawodowym (о профессиональной переподготовке)* mają charakter studiów podyplomowych i nie podlegają w Polsce formalnemu uznaniu ani w drodze umów międzynarodowych, ani w drodze nostryfikacji. Mogą być one natomiast przedkładane pracodawcy jako potwierdzenie uzyskania określonych umiejętności zawodowych.

Studia trzeciego stopnia i niższy stopień naukowy *Kandydat nauk*

Studia trzeciego stopnia (tzw. *aspirantura*) trwają co najmniej 3 lata i kończą się w Federacji Rosyjskiej uzyskaniem niższego stopnia naukowego *Kandydata nauk (Кандидат наук)*, który daje prawo do ubiegania się o wyższy stopień *Doktora nauk (Доктор наук)*.

Stopień *Kandydata nauk*, wydany w Federacji Rosyjskiej **do dnia 25 września 2005 r.**, jest uznawany za równoważny z polskim stopniem doktora na podstawie umów dwustronnych, tj.:

- Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 36 poz. 133);
- Porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisanego w Warszawie w dniu 10 maja 1974 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 i 15);
- Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni naukowych i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze w dniu 7 czerwca 1972 roku (Dz. U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28 i 29).

Stopień *Kandydata nauk*, wydany w Federacji Rosyjskiej **po 25 września 2005 r.**, może być uznany za równoważny z jego polskim odpowiednikiem w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki nadanych za granicą (Dz.U. poz. 1168).

Wyższy stopień naukowy *Doktor nauk*

Stopień **Doktora nauk** (*Доктор наук*), wydany w Federacji Rosyjskiej **do dnia 25 września 2005 r.**, jest uznawany za równoważny z polskim stopniem doktora habilitowanego na podstawie umów dwustronnych, tj.:

- Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 36 poz. 133);
- Porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisanego w Warszawie w dniu 10 maja 1974 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 i 15);
- Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni naukowych i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze w dniu 7 czerwca 1972 roku (Dz. U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28 i 29).

Stopień *Doktora nauk* wydany w Federacji Rosyjskiej **po 25 września 2005 r.** może być uznany za równoważny z jego polskim odpowiednikiem w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki nadanych za granicą (Dz.U. poz. 1168).

Tytuł naukowy *Profesora i Docenta*

Tytuł naukowy *Profesora (Профессор)*, wydany w Federacji Rosyjskiej **do dnia 25 września 2005 r.**, jest uznawany za równoważny z polskim tytułem naukowym *profesora* na podstawie umów dwustronnych, tj.:

- Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 36 poz. 133);
- Porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisanego w Warszawie w dniu 10 maja 1974 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 i 15);
- Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni naukowych i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze w dniu 7 czerwca 1972 roku (Dz. U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28 i 29).

Tytuł naukowy *Profesora* wydany w Federacji Rosyjskiej **po 25 września 2005 r.** nie może być uznany za równoważny z polskim tytułem naukowym, gdyż ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) nie przewiduje (w przypadku braku umów międzynarodowych) możliwości uznawania równoważności tytułu profesora nadanego za granicą z jego polskim odpowiednikiem w drodze nostryfikacji.

Tytuł *Docenta (Доцент)* uzyskany w Federacji Rosyjskiej nie podlega w Polsce formalnemu uznaniu ani na podstawie umów międzynarodowych, ani w drodze nostryfikacji, ze względu na brak jego odpowiednika w polskim systemie szkolnictwa wyższego.

UWAGA: Do września 2013 r. organem wydającym dyplomy o nadaniu stopni naukowych była w Federacji Rosyjskiej Wyższa Komisja Atestacyjna Ministerstwa Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej, od września 2013 r. jest nim Ministerstwo Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej.

UWAGA: Do grudnia 2013 r. atestaty „*profesora w specjalności ...*” wydawała Wyższa Komisja Atestacyjna Ministerstwa Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej, zaś atestaty „*profesora katedry ...*” wydawało Ministerstwo Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej, przy czym nazwa ministerstwa na przestrzeni lat ulegała zmianie). Od grudnia 2013 r. organem nadającym tytuł naukowy *profesora* i *docenta* jest wyłącznie Ministerstwo Edukacji i Nauki Federacji Rosyjskiej.

Skala ocen stosowana w szkolnictwie wyższym:

<i>отлично</i>	bardzo dobry (5)
<i>хорошо</i>	dobry (4)
<i>удовлетворительно</i>	dostateczny (3)
<i>неудовлетворительно</i>	niedostateczny (2)
<i>зачтено /зачет</i>	zaliczone

Lista uczelni

Lista uznanych uczelni działających w systemie szkolnictwa wyższego Federacji Rosyjskiej dostępna jest na stronie internetowej: <http://www.russianenic.ru/english/cred/spisok.html> (w języku angielskim) oraz <http://www.russianenic.ru/cred/index.html> (w języku rosyjskim).

Wzory świadectw szkolnych i dyplomów

Wzory świadectw szkolnych i dyplomów, obowiązujące w Federacji Rosyjskiej, dostępne są na stronie internetowej: <http://www.russianenic.ru/rus/diplom.html>

Elektroniczna baza absolwentów uczelni rosyjskich

<http://frdocheck.obrnadzor.gov.ru>

Tabela ewaluacyjna rosyjskich dyplomów uzyskanych do dnia 25.09.2005 r.

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
<i>Bakaławr</i> (uzyskany po ukończeniu 4-letnich studiów)	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia UWAGA: Przyjęcie na studia podyplomowe możliwe jest wyłącznie po określeniu polskiego odpowiednika w drodze nostryfikacji.	Nostryfikacja
<i>Magistr</i> (uzyskany po ukończeniu 2-letnich studiów drugiego stopnia)	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych lub ubiegania się o nadanie stopnia doktora	Może zostać uznany za równoważny z odpowiednim polskim dyplomem na podstawie umów międzynarodowych o równoważności wykształcenia
<i>Specialist</i> (uzyskany po ukończeniu 5-letnich studiów jednolitych)		
<i>Kandydat nauk</i> (pierwszy stopień naukowy)	Uprawnia do wszczęcia postępowania habilitacyjnego.	Może zostać uznany za równoważny z odpowiednim polskim dyplomem na podstawie umów międzynarodowych o równoważności wykształcenia
<i>Doktor nauk</i> (drugi stopień naukowy)		Może zostać uznany za równoważny z odpowiednim polskim dyplomem na podstawie umów międzynarodowych o równoważności wykształcenia
<i>Profesor</i>		Może zostać uznany za równoważny z odpowiednim polskim dyplomem na podstawie umów międzynarodowych o równoważności wykształcenia

Tabela ewaluacyjna rosyjskich dyplomów uzyskanych po 25.09.2005 r.

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
<i>Bakaławr</i> (uzyskany po ukończeniu 4-letnich studiów)	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia. UWAGA: Przyjęcie na studia podyplomowe możliwe jest wyłącznie po określeniu polskiego odpowiednika w drodze nostryfikacji.	Nostryfikacja
<i>Magistr</i> (uzyskany po ukończeniu 2-letnich studiów drugiego stopnia)	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, na studiach doktoranckich lub w szkole doktorskiej oraz do wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. UWAGA: Przyjęcie na studia podyplomowe możliwe jest wyłącznie po określeniu polskiego odpowiednika w drodze nostryfikacji.	Nostryfikacja
<i>Specialist</i> (uzyskany po ukończeniu 5-letnich studiów jednolitych)		
<i>Kandydat nauk</i> (pierwszy stopień naukowy)		Nostryfikacja
<i>Doktor nauk</i> (drugi stopień naukowy)		Nostryfikacja
<i>Profesor</i>		Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) nie przewiduje możliwości uznania równoważności tytułu profesora w drodze nostryfikacji